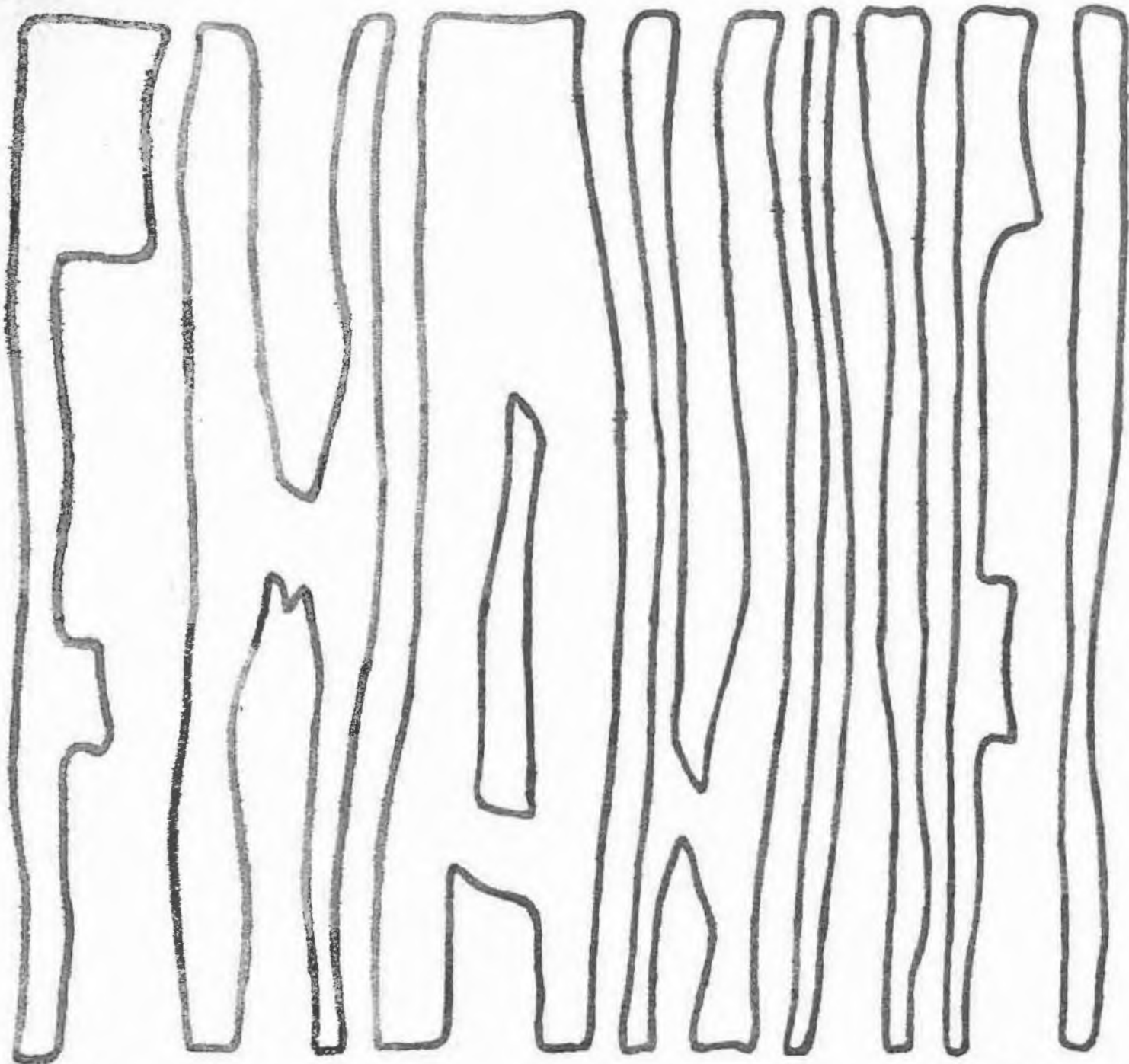
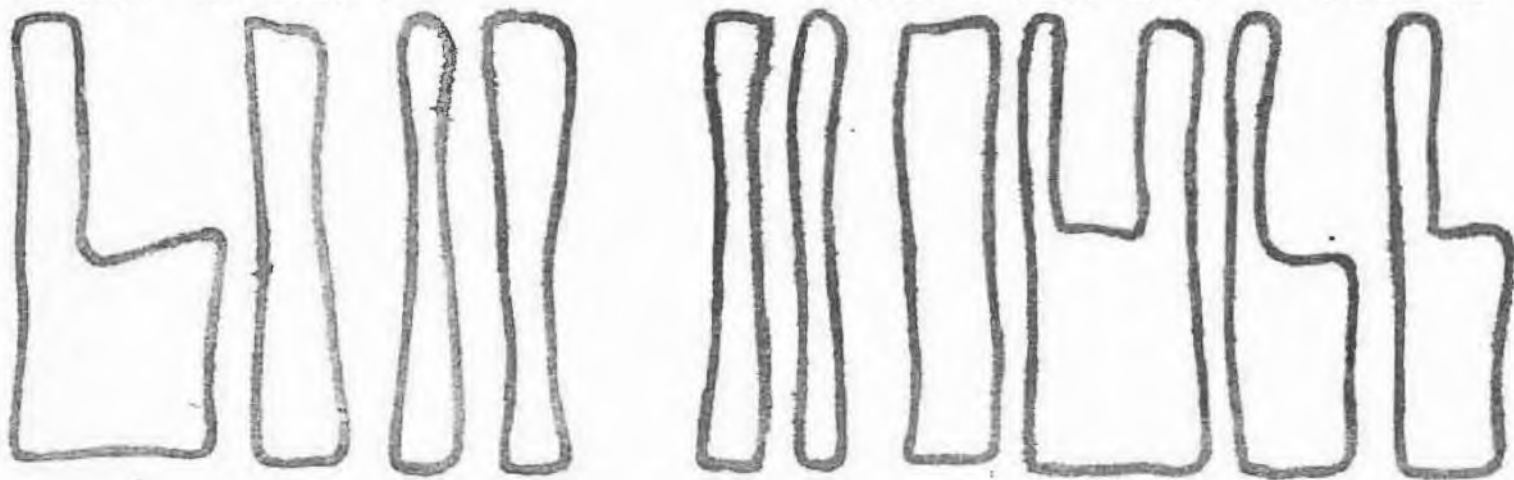

ROČNÍK I. ČÍSLO 4

VIŠŤO 29.12. 1970 V ČERNOVCEJ

SPUTNAŤ ČAS MAŤ TAK SILU
POPOHNAŤ HO KIEŽ BYCH MAL
TÚ MOC
VER NEVÁHAL BY ANI CHVÍĽU
ZAHNAŤ HO TAM DO VIANOC

Deti z jedného domu

A zasa sú tu Vianoce. Každý sa na ne teší. Vianoce sú, či vlastne majú byť sviatkami pokoja a lásky.

Deti počítajú: "Ešte deň a už sú tu!"

Rozmýšľajú o želaniach, ktoré by sa im mali splniť.

Buďme zvedaví, nazrime a vypočujme túžby detí z jedného domu. Práve túžby, želania týchto detí sa odlišujú od ostatných.

Sadla som si v parku na lavičku oproti veľkej budove. Noc už zastrela svojim čiernym plášťom celé mesto. Ten plášť je drahý - je vyzdobený zlatými hviezdami, ktoré huncútsky žmurkajú na pozemšťanov.

V oknách sa rozsvietilo. Pred oknom sa mihla kučeravá hlávka malého dievčaťa. Stojí, stojí, pozerá neprítomným pohľadom na čierne mesto. Áno, neprítomným, lebo myslí na niečo iné. Myslí na želanie...

Mama, mamička, počuješ. Poď ku mne! Mám len jedno želanie, aby si prišla. Aspoň zajtra, keď inokedy nemáš čas, lebo zajtra sú Vianoce. Príď, pripravila som Ti malý darček. Malé ústa šepkajú prosbu, sľubujú ... ale ... aj žalujú.

Mamička, keď si ma tu dávala, sľúbila si, že prídeš. Mamka, ja som ti verila, preto som ani neplakala, keď si odchádzala. Mám tvoj obrázok, usmievaš sa na ňom a tvoje oči sú také dobré.

Tvár malého dievčata sa usmieva. Zatvára oči. Prišla a svojou jemnou rukou hladí ľanové vlásky dievčata. Chce mamku chytiť za ruku a povedať jej detské vyznanie: "Mamička, ja ťa mám tak rada... Ale tieto slová sa hlucho ozývajú v tichej izbičke. Očká sa naplnili striebornými slzami. Ťažko si vzdychne a odchádza. Preč, preč, akoby pred niečím utekala.

Nekonečné množstvo vysvietených okien... Prečo je jedno okno tmavé? Býva tam 16-ročný čiernooký "mládenec". Aké je jeho želanie? Ale on nemyslí na to. Hlavu má ťažkú - podopiera ju rukami - podopiera ju aj drevená okenica. I on myslí na Vianoce, ale nie na blížiacu sa. Myslí na tie, ktoré už dávno boli. Spomína na veľikánsku izbu s klavírom. Hej, tam v rohu stála krásna jedlička. Mamka v snehobielej zástere, usmiata chystala večeru. To nič, že otec nie je doma. Zaiste oslavuje Vianoce v špinavej krčme. Mamka i ja sme vedeli, že dnes domov nepríde - možno preto sme sa usmievali. Mama, vtedy v ten večer si krásne hrala na klavíri Gerschwinovu uspávanú. Bola tma a ja som ti sedel pri nohách.

Chlapec sa celkom "preniesol" domov. Otec nie je doma. Mamka sa zašľa raz do roka usmieva naozaj - nie je to úsmev cez slzy.

Nie, to všetko bolo. Tu v jedálni budeme mať tiež vianočný stromček.

Mama, keby si vedela ako ťa nenávidím. Prečo, prečo si to urobila. Asi si sa bála, že ti budem v ceste, alebo tvoj nový muž, hej, to on ma nechcel.

Nie, nesmiem plakať, nie, veď som muž a veď ja ju nenávidím...

Odchádzam preč. Nestačil by mi papier, keby som chcela, čo i len spomenúť želania detí z toho domu.

Predstavujem si znovu tie tváre. Oči malého dievčaťa, ktoré by boli stokrát krajšie v úsmeve, ligotali by sa ako hviezdy na tmavom plášti pani Noci. Teraz sú zastreté závojom slz. - A chlapcove oči - to boli oči starca.

Tých smutných domov je u nás veľmi veľa, ba až priveľmi. Nechcem rozoberať príčiny, lebo pýtala by som sa viackrát prečo a odpoveď...

Príčiny - to už je vaša úloha - porozmýšľajte!

Peter R E V Ú C K Y , CHynorany 943

KLUB PŘÁTEL POEZIE

Národní 9
P r a h a 1

Priatelie z najmilších!

Chcel by som sa Vám vyžalovať, čo musí všetko jeden podniknúť, ak chce dostať knihu trebárs od Vás. Že je to však ná-maha z najsladších, preto sa rád vydá aj po tejto strastiplnej púti. Tak Vám teda píšem. Suché fakty:

Prostredníctvom predajne KNIHA, n.p. v Ružomberku som si riadne vyplnenou objednávkou objednal:

Základní řada: 1./ Karel TOMAN/ADDIO, MECENÁŠI
2./ Cyprian NORWID/ČERNÉ KVĚTY
3./ Friedrich HÖLDERLIN/ENDYMION

Výběrová řada: 1./ Vladimír HOLAN/ASKLÉPIOVI KOHOUTA
2./ F.X.ŠALDA/O POEZII

A niečo navyiac, o čo by som Vám však asi darmo písal.

Potiaťto je to jasné. Mám však podozrenie, že nebyť tohto práve sa rodiaceho listu, nikdy by som nepohladil ani jedneho z vyvolených. V mojom kníhkupectve mi totiž vždy oznámia, že nič podobné im ešte nedošlo. Ale to "ešte" pomaly prestáva byť útechou, pretože súc znalý vydávaných titulov viem, že niečo Ste už stihli aj natlačiť.

Ja Vás veľmi prosím, keby Ste mi vyznačené knihy poslali
ak je to možné, domov /tam na tom podtrhnutom riadku bývam/,
alebo do "Kníhkupectvo, n.p. Ružomberok", priamo na moje meno.
A ešte. Veď ja ani neviem, čo Ste pripravili SVOJIM na rok
1971, ~~ako tento do súťaže~~ Nikde nemôžem dostať Váš program.
Môžem sa týmto oň ešte uchádzať?

Ale už dosť. Aj takéto majú niektorí z ľudí starosti.

Váš - lj -

Pozn.

Tie fantastické výtvary, nad ktorými ste sa ráčili
pousmievat', sa zrodili v materskej škole v Martine.
Za vás všetkých našim maličkým ďakujeme.

Milé meno začínajúce sa písmenom...

- nie ďalej nepoviem
bo smiali by ste sa

No, smejte sa, smejte
aj tak počujem len krákajúce vrany...

Povedzte, čo máte vy -
- hrču peňazí?

To ja mám viac
- mám lásku
mám dni skropené slzami
mám čakajúce dlane
mám bolesť i túžby
mám jeho úsmevy
aj pichľavé otázniky...

a navyiac -
Ach nie, Bože milostivý buď
zažeň chiméry
meniace všetko v púšť.

Láska pribitá na kríž

S očami chladnými

- veštili zradu

si volal "Ukrižuj!"

... klince si podával

- Sklonila hlavu

Oči lásky zmučenej

som pribila na hviezdu

- a ty si nevidel ich

zmierajúcu nehu

so slovami - tak pokračuj

si odišiel

Teraz klačím na kolenách

rány na dlaniach

ponúkam nebu

Brieždi sa ...

P.O.Hviezdoslav:

"Svet nazdá sa, že k žitia blahu je treba hojnosť všetkých vecí..."

Len tak zrazu - píš. A čo ak ma práve inšie bolká? A nakoniec, čože ja mám a chcem vôbec niečo, tak prečo to práve mne predkladáte. Odkiaľ ste zobrali taký rovnaký meter a pekne krásne obviňuj sa.

Nuž vari je svet aj taký. Ženú ho prúdy všelijaké. A žijeme. Bohatí aj chudobní boli vždy a nebudú? Dotieravé otázky. Vyznávať malú chudobu to sa podľa všetkého od nás chce. Dobré, dobre, ale to je prinajlepšom trochu relatívne. Pre koho koľko a prečo práve toľko. Keď chcem viac, už ma viníte? Ale z toho vari nič poriadne nebude. Teda ešte raz.

Lúč poznania privolávam - nech napovie pieseň, čo označí všetko svojou mierou presne - napovie sumu výslednú. To aby sa vedelo za čo sa oplatí vytiahnuť i peniažtek cennejší, a tiež čomu sa vyhnúť zďaleka. Lebo dávno sú to pomiešané veci. Do ceny ide ligot svetiel, pre ktorý lampy nevidieť. A básnik, ten si tak ešte o dobrom vínku zapeje.

Ale trochu sme odbočili. Či ani nie? Ohmatkať všetko priamo na dotyk býva nebezpečná zábava. Preto radšej pekne zoširoka

Zlatá brána otvorená...

Filosofický slovník

čili rozum podle abecedy

MEZE LIDSKÉHO DUCHA. - Jsou všude, ubohý doktore. Chceš věděti, jak to, že tvá ruka a noha jest poslušna tvé vůli, kdežto tvoje játra nikoli? Pátráš, jak se tvoří myšlenka v tvém chatrném rozumu a toto dítě v děloze této ženy? Poněchávám ti dosti času k odpovědi. Co je to hmota? Tobě podobní popsali deset tisíc svazků o té věci; našli několik vlastností té látky; děti je znají právě tak jako ty. Ale co je ta látka v podstatě? A co je to, co jsi nazval latinsky spiritus což je po našem tolik, jako dech, a co jsi nemohl nazvat lépe, neboť o tom nemáš ani představy?

Pohléd na toto obilné zrno, jež házím na zemi, a pověz mi, jak se zvedne a vytvoří stéblo, obtížené klasem. Pouč mne, jak táž půda, zplodí jablko na tomto stromě a kaštan na vedlejším. Mohl bych ti napsati foriant otázek, na než bys byl s to odpovědět jen slovem Nevím.

A přece jsi byl promován a říkají ti mistře. A tamten opovážlivec, který si koupil úřad, myslí, že si koupil i právo souditi a odsuzovati, čemu nerozumí!

Montaigneovo heslo bylo: Co vím? a tvé jest: Co nevím?

BŮH - Za panování Arkadiova ubíral se Logomachos, theologal
cařihradský, do Skythie a zastavil se na úpatí Kavkazu v ú-
rodné pláni Zefirim, na hranicích Kolchidy. Dobrý stařec Don-
dindac byl ve své prostorné nízké jizbě, nacházející se mezi
jeho velikými ovčincem a rozsáhlou sýpkou. Klečel pospolu se
svou ženou, pěti syny a pěti dcerami, příbuznými i služební-
ky, a všichni skromně pojedše, oslavovali zpěvem Boha.

"Co to děláš, modloslužebníku?" oslovil ho Logomachos. -
"Nejsem modloslužebník," odvětil Dondindac. - "Musíš být mo-
dloslužebníkem," pravil Logomachos, "protože jsi Skyth a nej-
si Řek. Nu, pověz mi, co jsi to zpíval ve své barbarské skýt-
ské řeči?" - "Všechny jazyky jsou sluchu Pána stejně příjem-
ny," odpověděl Skyth; "zpívali jsme jeho chválu." - "To je
podivuhodné," pravil theologal; "skythská rodina se modlí
k Bohu, aniž byla námi poučena!" A ihned dal se do řeči se
Skythem Dondindacem, neboť theologal znal trochu skythsky
a onen zase trochu řecky. Tato rozmluva byla nalezena v ru-
kopise, uloženém v cařihradské bibliotéce.

Logomachos.

Uvidíme, vyznáš-li se v katechismu. Proč se modlíš k Bohu?

Dondindac.

Protože se máme klaněti Nejvyšší Bytosti, od níž nám všechno
pochází.

Logomachos.

Na barbara to není tak špatné! A oč ho prosíš?

Dondindac.

Děkuji mu za všecko dobré, co mám, ba i za zlé, jímž mne zkouší. Ale chráním se žádat ho o něco: on ví lépe než my, čeho nám je třeba, a ostatně bych si netroufal prositi o krásné počasí, když můj soused třeba žádá o déšť.

Logomachos.

Ach, věděl jsem, že řekne nějakou hloupost. Chopme se věci s vyššího stanoviska, Barbare, kdo ti řekl, že je Bůh?

Dondindac.

Všecka příroda.

Logomachos

To nestačí. Jakou představu máš o Bohu?

Dondindac.

Jako o svém stvořiteli, o svém pánu, který mne odmění budu-li si počínat správně, a který mne potrestá, dopustím-li se zlého.

Logomachos.

To jsou všecko hlouposti a malichernosti! Přistupme k hlavnímu. Je Bůh nekonečný secundum quid nebo podle podstaty?

Dondindac

Nerozumím vám.

Logomachos.

Hovado! Je Bůh na jednom místě, nebo mimo každé místo, nebo na každém místě?

Dondindac.

Nevím... jak je vám líbo.

Logomachos.

Ignorante! Může způsobiti, aby co se stalo, se nestalo, a aby hůl neměla dvou konců? Vidí budoucnost jako budoucnost nebo jako přítomnost? Jak si počíná, aby vymanil bytost z nicoty a aby bytost zničil?

Dondindac.

Nikdy jsem o těch věcech neuvažoval.

Logomachos.

Jaký tupohlavec! Nu, musím se snížit, přizpůsobit se. Poslyš, příteli, věříš, že hmota může býti věčná?

Dondindac.

Co mi na tom sejde, trvá-li po věky či ne? Já po věky netrvám. Bůh je vždycky můj Pán; dal mi vědomí spravedlnosti a já se musím jím řídit; nechci býti filosofem, chci býti člověkem.

Logomachos.

Je to práce s takovými tupci! Postupujme krok za krokem: co je Bůh?

Dondindac.

Můj svrchovaný pán, můj soudce, můj otec.

Logomachos.

Na to se neptám. Jaká je jeho přirozenost?

Dondindac.

Být mocným a dobrým.

Logomachos.

Ale je-li duchovní, či tělesný?

Dondindac.

Jak to mohu vědět?

Logomachos.

Jakže, ty nevíš, co je to duch?

Dondindac.

Ani za mák. K čemu by mi to bylo? Byl bych pak spravedlivější? Byl bych lepším manželem, lepším otcem, lepším pánem, lepším občanem?

Logomachos.

Musíš se rozhodně naučit, co to je duch. Poslyš: je to, je to, je to... Povím ti to jindy.

Dondindac.

Bojím se, že mi spíše řeknete, co to není, než co to je. Dovolte, abych i já se vás směl na něco otázati. Viděl jsem kdysi jeden z vašich chrámů: proč zobrazujete Boha s dlouhými vousy?

Logomachos.

To je velmi obtížná otázka, která si vyžaduje předběžného poučení.

Dondindac.

Dřívě než vyslechnu vaše poučení, musím s vámi sdělit, co se mi jednoho dne přihodilo. Dal jsem si postavit besídku na konci zahrady a tu jsem slyšel, jak krtek hovořil s hlemýžďem. "To je krásná stavba," pravil krtek; "to dílo zajisté vykonal velmi mocný krtek". - "Žertujete," odvětil hlemýžď; "stavitelem této budovy je jistě geniální hlemýžď." Od té doby jsem se rozhodl nikdy nedisputovati.

DOBŘE - Obyvatelé Syrie měli za to, že muž a žena, stvoření ve čtvrtém nebi, usmyslili si pojísti placky místo ambrosie, jež byla jejich přirozeným pokrmem. Ambrosie vypařovala se póry, avšak po požití placky bylo nutno jíti na stranu. Muž i žena požádali anděla, aby jim ukázal, kde je toaleta. "Vidíte tamtu malou planetu," pravil anděl, "velkou jako nic a vzdálenou nějakých šedesát milionů mil odtud? To je záchodek vesmíru; honem tam běžte." Šli tam a byli tam ponecháni. A od té doby stal se náš svět tím, čím je.

- 1j -

Brázdu zemou preorať a cestu od človeka k človeku hľadať - hľa posolstvo staré ako ľudský rod sám. Skúsenosť ho učí tomu, len tak prežije, pretrvá, sen o šťastí dosníva. Zmietat' sa budeš, brániť, 100 krát odhodený a znovu privinutý - tým všetkým je vystrojený človek v tom božskom: "Milovať budeš". Do znaku mu bol vpísaný nepokoj, predtucha o nesmiernom naplnení. Taký už pôjde aj ďalej, tichú modlitbu za milú si cestou šepkajúc.

x x x x x

Šlaky dávno vychodené naisto nás vedú. I slepý potrafíš. Kto vybočí - poputuje sám do tmy nepriehľadnej, aby rozožal lampu a zvolal: VIDÍM !

x x x x x

Zjašene pobehuješ, hľadájúc úkryt pred hroziacim jačaním nálože nebezpečnej. Som sám? Bojím sa veľmi.

x x x x x

Dávno to vieš. Na takú múdrosť príde
každý. Zavadzias, obchodiť ťa treba.
Ale nehneš sa. Ani o piaď nezľavíš
zo svojej jedinej možnosti zúčastniť
sa.

x x x x x

Stavaním búrame, búraním staviam,
a čo je pravda. Sen či plač, cesta
alebo hniezda popri nej!?

x x x x x

Nepovieš nový spôsob trblietania,
keď je iba jeden. Jeden!

x x x x x

Z každej strany bolesť sveta. Zjavná,
a preto už ani nebolí.

QUO VADIS, CIVILIZÁCIA?

Nedotýkajte sa Veľkého voza!

Pre Kristove rany, nedotýkajte sa!

Čosi mi šepká,

že by sa odtrhol z málo podporetej klenby nebeskej

Možno by spadol do jazera, ako peniaz,

ktorý tam neraz hádžem za vás.

Raz...

Dva razy...

Potom by vždy tam padal po nociach.

/Nemáte nikdy oň strach?/

To len ja sa o galaxie bojím,

stojím tu celé noci

a rátam obeť purpurovej hmly.

Do vyčerpania rátam.

Tam sú vaše vedomosti, šialenci!

Nebáli ste sa otroctva kybernetiky

a teraz... teraz ste ticho.

Svätožiara matematiky

vám kladie putá na ruky, ktoré hladili Einsteina..

Neutopíte v slzách teóriu relativity.

Analýza plaču je dôsledkom smutnej reality

zapríčinenej vami,

páni z iniverzity.

Páni z univerzity!

Možno to dobre myslel Diogenes.

Aj hippies...

Už je neskoro kopat zákopy.

Pat!

Čoskoro bude svitať. Čo-sko-ro-bu-de...

Počujete dunenie?

Začína strašný pochod izotopov...

Sirény! Sirény!

/Tá hrôza potrvá iba pár minút/.

Žeravý popol nám šľahá do tváří...

Plač nevinných detí

Výkriky matiek

Kvílenie starcov

Škrípanie zubov

Zdesenie! Zdesenie...!

Odhnívajúce údy...bolesť...vredy...krv...jazvy...

hnus...

Jeden, dva, tri...sedem...sedem, se-dem...o-...

Jadrový Golém sa vyšciera v mŕtvolnom pachu.

Proxima Centauri Alfa plače.

/Tá hrôza potrvá iba pár minút/.

Na chrbte nesiem nošu
plnú snov
ohnutá vpoly
nenávidím zlodejov
kračnúcich zámky

Plujú kliatby
... a krmia sa hviezdami,
ktoré si mi daroval...
Na koliená pred nimi klakám,
- o zmilovanie prosím

VRÁŤTE MI MOJE SNY!

Vráťte mi apoň jeden
o tom, že prišiel

On prišiel
trasúca ruka dvíha pohár síz
preplakaných nocí
Jeho blízkosť je krutá
trýzni, bičuje - trhá putá
Tvár bledne
v očiach radosť, či smútok
- oboje

Trhám reťaz samoty
z hrobu vstáva láska
Iskierka nádeje
zablikotá v priestore temnoty
Svetlo
Reťaz hlucho rinčí
počuť nežný spev devy v bielom
s vencom červených kvetov
...Kráča púšťou
znovu sa ponáhľa v ústrety
novým snom
snom zrodeným v bodľáci...

Ave láska

Sama som ju pochovala
- mŕtvu lásku
Spomienky previazala čiernou páskou
a zahodila vetru
Skončila kapitola

Dnes mám znovu červenú stužku vo vlasoch
Volám ave, ave ...

Modlím sa k Tebe
do tmy tíško spievam
a pijem pohár snov
Prípíjam láske

Ave ...

Aj za bolesť
ti srdce ďakovalo
a za to málo čo ti dalo
sa hambiť netreba

Odi et amo
/NEODOSLANÝ LIST/

Snívala som o Tebe a tešila, veľmi som sa tešila na Tvoj príchod.

Som šťastná - prišiel si.

Z diaľky som Ťa nevidela, ale akoby niečím priťahovaná, blížila som sa nič netušiac - ...

... Zdvihla som hlavu... a ...

Moje oči Ťa objali, počula som len tlkot vlastného srdca, tvár zbledla. Silná túžba po Tebe nedovolila odísť.

Keby si vedel, ako mi bolo. Vidíš, ja som sa presviedčala, tvrdila som, že spomienky na Teba ma už nedojmú.

Bol to sebaklam.

Stál si tam a ja som jasala.

Bol si dlho preč.

Tvoja prítomnosť trýznila.

Bol si krásny ako boh -

- nedotknuteľný a hrdý -

a ja by som sa Ti plazila pri nohách - za, len za jediné slovo.

Som smutná. Vietor mi strapatí vlasy. Čakám. Na Teba.

A znovu tak ako predtým. Moje kroky a pohľad Ťa posledný krát sprevádzajú.

Oči sa nechceli vrátiť.

Vietor Ti strapatí vlasy.

Ja stojím a pozerám ako rýchlymi krokmi mizneš sám v dave ľudí,
lúčim sa a myšlienka snúbi sa s prosbou - vráť sa ešte!

Ukradol si mi sny. Desím sa čiernych myšlienok. Okolo mňa sa
spletajú reťaze smútku. Kľúč od nich máš Ty.

Asi ho odhodíš a nespomenieš si, že niekde si zlomil srdce.

Nádej umiera posledná - povedal jeden z múdрых.

Ty možno budeš šťastný. Hoci to bolí - Želám Ti, aby si bol
práve tak šťastný, ako ja trpím.

Stál si o mňa? Verím i neverím. Spomínam na maličkosti, ktoré
oživovali, kriesili moju nádej.

Ale Ty si sa chcel vysmiať - áno, alebo pomstiť za zradu jed-
nej.

- Viem o nej.

Veľmi si trpel, viem, ale prečo som ja obeťou. Ja som si žela-
la Tvoju lásku.

Pomstil si sa, si spokojný. Vychutnávaš s úsmevom! - a ja naiv-
ná som verila, že ma ľúbiš.

S chvejúcimi sa krokmi som Ťa hľadala, plná túžby po Tebe
a s nádejou, že sa konečne prihovoriš.

Keď som Ťa nestretla - bez slov, s hlasom plným vzlykov som
vyčítala Osudu.

Bola som šťastná, keď som Ťa stretla a keď si bez slova pre-
šiel - ospravedlnila som Ťa - hovoriac si, že asi zajtra.

Možno si myslíš, že som dotieravá

možno som Ti protivná

možno máš iné predstavy o dievčenskej cudnosti.

Odpusť. Raz som Ti chcela povedať o mojej láske - potom si vedel o nej - a odišiel si.

Každý môj deň sa začínal s Tvojim menom a myšlienkou na Teba. Myšlienka, že už neprídeš, bodala.

Pomaly som sa vzdávala. Dni boli pochmurnejšie, zabudla som sa usmievať. A potom, potom celkom bez snov, som chcela s iným zabúdať.

Nie, nie - nechcem na to myslieť. Bola som slabá - nevládala som založiť si masku pretvárinky.

Keď som Ťa znovu videla, vedela som, že nikdy nezabudnem. Som Ti vďačná i za tie krátke chvíle. Hoci si mi nedal nádej, skôr naopak - nechal si mi na každý deň tisíc otáznikov.

Aj tak ďakujem. Bola som šťastná - aspoň chvíľu - ale teraz plačem a hovorím si nesmrteľné slová "ODI ET AMO" -

- nenávidím rozlúčku a

milujem Teba!

Nikdy neprečítaš tento list.

Práve preto Ti píšem a túto spoveď môžem nazvať aj NEODOSLANÝ LIST.

35

